

No cal amoïnar-s'hi

La cosa no té remei

Hi han actituds impossibles d'ésser preses seriosament. Tal, per exemple, la de l'Assemblea de la Defensa Mercantil Patronal de Madrid, celebrada suara. Hom, és natural, es troba propens a creure que els bons comerciants madrilenys celebraven l'acte per tal d'augmentar el rendiment dels seus negocis. Doncs no; es reuniren per a fer política. I de la més vuitcentista que el lector pugui imaginar-se.

L'essencial no fou augmentar el volum dels afers o sol·licitar una rebaixa en els preus dels productes que revenen; estudiar nous procediments de propaganda o, simplement, la distribució més escaient dels aparadors. No. L'essencial, allò que mogué a la Defensa Mercantil Patronal de Madrid fou una idea més ample i general, menys material i més espiritual, menys localista i més "nacional". Una vegada més, els vetes-i-fils s'han cregut destinats, providencialment, a salvar "la patria española, una e indivisible". Confessem que, encara que una tal idea sols tingui realitat en les seves imaginacions, deformades per la literatura albinyanista, ni tindria res de particular, però, que si comencen llençant-la al vent, el ressò, al retornar-los-hi, els permet recolzar sobre un fantasma inicial, la tragèdia d'una realitat dolorosa. Que ja ho diu l'adagi: "Qui sembra vents, recull tempestes".

No feia molt de temps que, Cànoves, havia llençat la seva famosa exclamació suïcida: "Hasta el último hombre y hasta la última peseta", que Cuba i les illes Filipines adquirien la seva total independència. A qualsevol poble la lligó hauria estat profitosa: a Madrid no. Tot el vastíssim imperi d'ultramar, el perd l'Espanya borbònica, enfolida per una febre d'impossible imperialisme; per un afany insà d'hegemonia. Als crits de llibertat, replica amb la violència i per no voler atorgar una autonomia té finalment que concedir, passant per situacions profundament vexatòries, la independència total...

Es natural que una reunió de vetes-i-fils no mereix comentaris tan transcendents, més si li afegiu al-

guns altres detalls d'aquests darrers dies, tals com determinats comentaris de premsa seriosa a l'atemptat contra el dilecte amic Ventura Gassol, l'escàndol provocat a l'Ajuntament de Madrid en discutir-se l'actitud dels regidors-diputats que votaren favorablement l'Estatut, etc., tot porta a creure que, inconscientment si es vol, és a dir, per impuls íntim, incontrolat i hereditari, s'està forjant un ambient catastròfic en la capital de la República.

Es dintre la biologia de la Història d'Espanya el destí tràgic de Castella: Dominar, imposar brutalment el seu pensament. Collocar, per damunt de tota fórmula de possible transigència, la seva pròpia voluntat.

D'ací neix la seva formidable capacitat per a la conquesta i la seva incapacitat per a guardar el que és adquirit; la seva energia seca, rígida, inhumana de vegades (recordi's la Inquisició), per a imposar un credo i la seva incapacitat per al diàleg i la transigència. Els homes culminants de Castella, responen a la mateixa tendència biològica i són tan dominadors com ella. Cisneros, en preguntar-li quins eren els seus arguments, mostrà els canons i Azaña (que ha sabut evitar, amb un auto-didactisme formidable, tota deformació del pensament lògic per fosques tendències ancestrals), és també de temperament dominador, cosa que reconeix personalment, quan, en el seu famós assaig "Madrid" diu: "El alma de despota constructor que llevo dentro..." La gran avantatge ha estat en el cas d'Azaña, que l'herència temperamental no ha matat la intel·ligència i que aquesta, oprimida en la seva infantesa pel sectarisme religiós, s'ha enamorat després, per contra cop, de la llibertat.

Però el país en si, el conjunt del poble castellà continua essent ara igual que abans. "Somos en la historia—ha dit José Ortega i Gasset, al qual ningú podrà titllar de no conèixer castellà—un estallido de voluntad ciega, difusa, brutal. Hemos querido imponer, no un ideal de virtud o de verdad, sino nuestro propio querer." I més endavant:

Nerviositat no és covardia

Els nostres parlamentaris han tornat a encarar-se amb la feixuga responsabilitat que els comporta el mandat unànime de Catalunya. Ben fresca, encara, la inqualificable bajanada dels "aristòcrates" feixistes, no tindria res d'estrany que un punt de nerviositat sacsegi l'estoica resistència que els nostres homes vénen donant proves d'engà que varen entaular-se els debats estatutistes. Hem dit nerviositat, no covardia. Els catalans no se senten ni s'han sentit mai covard, com certs homúnculs, per a no dir-los altra cosa, que no saben ni completar les bacinades que comencen.

El tic nerviós que possiblement fereixi la sensibilitat dels defensors de Catalunya, no és altra cosa que una mena de defensa orgànica contra les impureses de l'ambient. Ambient carregat, viciat, ple de metzines que tota la noblesa i bona voluntat dels madrilenys honrats i dignes, no aconsegueixen esvair. L'actitud provocativa "bravucona" de certs sectors de premsa i d'opinió, fa particularment difícil el comès sagrat de la Diputació catalana. Hom diria que sent la bravada pestífera dels milions de Joan March, posats en peu de guerra

contra el règim nou que ha gosat segar-li l'herba sota els peus; hom diria que percep la vibració dissimulada de cent-mil voluntats, irresponsables, mogudes de lluny estant per la Companyia de Jesús, que mai no perdona, i per la llopada que malmet avui la bellesa autèntica dels boscos de Fontainebleau.

Seguirà la batalla, i arribarem allí on calgui, pesi a qui pesi. Que ningú, entre els contraris, descoberts o amagats, confongui el tic nerviós—nerviós d'indignació i de repulsa—que pugui trencar l'accent dels oradors de casa, amb por o encongiment que no sentim ni sentirem mai de la vida. Aquells entre els castellans que ens coneixen a fons, són els primers a declarar que nosaltres som més accessibles al sentiment que vol dir a la passió, que no pas al lucre mercantil. Nosaltres ens juguem el tot pel tot, si convé, sense escandellar quan pot costar-nos. Som el contrari d'aquestes Cambres de Comerç i *Fuerzas vivas*, que emboliquen amb fulles de patriotisme "demandè", les seves inquietuds relatives en realitat al més vulgar dels tòpics: "el cocido".

"He aquí la genuína potencia española. Sobre el fondo anchísimo de la historia universal, fuimos los españoles un ademán de coraje. Esta es toda nuestra grandeza, ésta es toda nuestra miseria." (Espanya, 9 de abril de 1915).

I essent així les coses, no cal que ens hi capfiquem massa, perquè ja està vist que no tenen possibilitat de produir-se en altra forma i que ara uns i després uns altres, tots plegats acabaran, per instint, és a dir, sense pensar-s'hi, ni tenir perquè pensar-s'hi, com una floració espontània del seu temperament, per a col·locar-se en contra nostre. Els més barroers intentaran, si la resposta de Gassol no els ha escamat, alguna "broma pesada"; els que es dediquen a fer política de cafè, cercaran ocasió per a insultar qualsevol esperit selecte, com per exemple, Luis Bello i la resta més o menys ben dirigits per l'"A B C", organitzaran algun "Magno plebiscito contra la Autonomia de Cataluña".

Tothom recorda, però, que don Quixot sortia sempre rebregat de les seves fantàstiques embestides.

I és perquè la realitat s'imposa sempre.

JOSEP A. TRABAL

La situació econòmica d'una Companyia ferroviària

Barcelona, 6.—"El Noticiero Universal" publica la següent notícia:

"Aquest matí ha circulat el rumor que la Companyia de Ferrocarrils Madrid-Aragó, es troba amb alguna dificultat financiera.

Aquest rumor no s'ha registrat a Borsa, la qual cosa no és d'estranyar, puix que des de fa temps les obligacions d'aquesta Companyia no es cotitzen.

El Ferrocarril Madrid-Aragó té, com és sabut, importantíssima quantitat d'obligacions absorbides pel mercat català.

Es per aquest motiu que recollim el rumor, que ha circulat insistentment aquest matí."